DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
16. februar 1995 *

I de forenede sager C-29/94, C-30/94, C-31/94, C-32/94, C-33/94, C-34/94 og C-35/94,

angående en række anmodninger, som Tribunal de grande instance de Charleville-Mézières (Frankrig) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende straffesager mod

Jean-Louis Aubertin,

Bernard Collignon,

Guy Creusot,

Isabelle Diblanc,

Gilles Josse,

Jacqueline Martin

og

Claudie Normand,

* Processprog: fransk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 82/489/EØF af 19. juli 1982 om foranstaltninger, der for frisører skal lette den faktiske udøvelse af etableringsretten og den frie udveksling af tjenesteydelser (EFT L 218, s. 24),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. J. G. Kapteyn, og dommerne C. N. Kakouris (refererende dommer) og J. L. Murray,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den franske regering ved sous-directeur à la direction des affaires juridiques, C. de Salins, Udenrigsministeriet, og secrétaire des affaires étrangères à la direction des affaires juridiques, Ph. Martinet, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent M.-J. Jonczy, som befuldmægtiget,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. december 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved syv domme af 4. oktober 1993 indgået til Domstolen den 26. januar 1994 har Tribunal de grande instance de Charleville-Mézières (Frankrig) som kriminalret i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 82/489/EØF af 19. juli 1982 om foranstaltninger, der for frisører skal lette den faktiske udøvelse af etableringsretten og den frie udveksling af tjenesteydelser (EFT L 218, s. 24).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under nogle straffesager, hvorunder Ministère public (anklagemyndigheden) på grundlag af artikel 5 i lov nr. 46-1173 af 23. maj 1946 om vilkårene for adgang til frisørfaget (JORF af 24.5.1946, s. 4539) har rejst tiltale mod Jean-Louis Aubertin, Bernard Collignon, Guy Creusot, Isabelle Diblanc, Gilles Josse, Jacqueline Martin og Claudie Normand, der er franske statsborgere og har bopæl i Frankrig, og som i Frankrig har drevet frisørsaloner uden at være i besiddelse af et gyldigt kvalifikationsbevis som frisør, og uden at der var nogen for den pågældende salons drift fagligt kvalificeret ansvarlig person, således som det er et krav efter lovens artikel 3, hvorefter »det er en betingelse for at kunne drive en frisørsalon, at der er en for salonens drift fagligt kvalificeret ansvarlig person med en registreret kontrakt, når ejeren af salonen ikke er indehaver af et gyldigt kvalifikationsbevis som frisør«.

3 Med henblik på at gennemføre direktiv 82/489 blev lov nr. 46-1173 ændret ved lov nr. 87-343 af 22. maj 1987 om ændring af lov nr. 46-1173 for så vidt angår statsborgere i Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs medlemsstater (JORF af 23.5.1987, s. 5650).

4 Ved lov nr. 87-343 blev følgende artikel 3-1 indsat efter artikel 3 i lov nr. 46-1173:

»Kravet om kvalifikationsbevis i artikel 3 gælder ikke statsborgere i Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs medlemsstater, der har udøvet virksomhed som frisør i en anden af Fællesskabets medlemsstater end Frankrig, for så vidt følgende betingelser i denne forbindelse har været opfyldt:

1. Der skal være tale om en faktisk udøvelse af denne form for virksomhed, og denne skal have været lovlig efter de gældende bestemmelser om udøvelse af virksomhed som frisør i den medlemsstat, hvor virksomheden er blevet udøvet.

2. Den pågældende skal endvidere have udøvet virksomheden som selvstændig eller som ansvarlig leder for forretningens drift i en uafbrudt periode på mindst seks år. Der gælder dog kun et krav om udøvelse af virksomhed som omhandlet i en periode på tre år, såfremt den pågældende dokumenterer følgende for de franske myndigheder, der er ansvarlige for undersøgelsen af rigtigheden heraf:

— vedkommende skal enten forinden have gennemført en uddannelse på mindst tre år, der er afsluttet med et kvalifikationsbevis, som anerkendes af staten eller en kompetent faglig sammenslutning, i overensstemmelse med de gældende bestemmelser om adgang til frisørfaget i den stat, hvor virksomheden er blevet udøvet

— eller vedkommende skal have haft lønnet beskæftigelse som frisør i mindst fem år.

...«

5 Ved cirkulære nr. 88010 af 27. juli 1988 om anvendelsen af lov nr. 87-343 af 22. maj 1987 fastslås det, at »bestemmelserne i lov af 22. maj 1987 finder ligeledes anven-

delse på frisører med fransk statsborgerskab, for hvis vedkommende de omhandlede betingelser har foreligget opfyldt i en anden EØF-medlemsstat end Frankrig«.

6 De tiltalte har for den nationale retsinstans gjort gældende, at artikel 3 i lov nr. 46-1173, som de er tiltalt for overtrædelse af, strider mod traktatens artikel 52 og 59. Bestemmelsen giver anledning til forskelsbehandling af franske statsborgere, idet den ved lov nr. 87-343 indsatte artikel 3-1 gør det muligt for frisører med statsborgerskab i andre af Fællesskabets medlemsstater at drive en frisørsalon uden at være i besiddelse af det kvalifikationsbevis, som kræves af franske statsborgere, og uden at være forpligtet til at ansætte en person med et sådant kvalifikationsbevis som fagligt ansvarlig for driften.

7 Tribunal de grande instance de Charleville-Mézières er af den opfattelse, at afgørelsen af de pågældende straffesager må bero på fortolkningen af direktiv 82/489, og har udsat sagerne og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Indebærer artikel 3 og 3-1 i lov nr. 46-1173 af 23. maj 1946 en forskelsbehandling mellem henholdsvis EF-statsborgere og franske statsborgere, jf. herved lov nr. 87-343 af 22. maj 1987, der er udstedt til gennemførelse af EF-direktiv 82/489 af 19. juli 1982?«

8 Dette spørgsmål må forstås således, at den nationale retsinstans ønsker oplyst, hvorvidt fællesskabsretten, jf. herved navnlig direktiv 82/489, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national ordning, hvorefter retten til at drive en frisørsalon for statsborgere i den pågældende medlemsstat er betinget af, at vedkommende er indehaver af et kvalifikationsbevis, selv om frisører med statsborgerskab i andre medlemsstater efter ordningen kan drive en frisørsalon uden at være i besiddelse af et kvalifikationsbevis og uden at skulle overdrage ansvaret for salonens drift til en hertil kvalificeret person, der er indehaver af et sådant kvalifikationsbevis.

9 Ifølge fast retspraksis kan traktatens bestemmelser om den frie bevægelighed for personer ikke finde anvendelse på aktiviteter, hvis samtlige deres relevante elementer findes inden for en enkelt medlemsstat (jf. f.eks. dom af 28.1.1992, forenede sager C-330/90 og C-331/90, López Brea og Hidalgo Palacios, Sml. I, s. 323, præmis 7).

10 Det fremgår herved af forelæggelsesdommene, at de pågældende straffesager angår franske statsborgere, der i Frankrig udøver virksomhed som frisør, og at de tiltalte ikke har gjort gældende, at de i en anden medlemsstat skulle have erhvervet de for udøvelsen af denne form for virksomhed krævede faglige kvalifikationer.

11 De i sagen omhandlede omstændigheder har derfor ingen tilknytning til nogen af de forhold, som fællesskabsretten tilsigter at regulere, hvorfor traktatens regler om etableringsfriheden ikke finder anvendelse.

12 Hvad angår direktiv 82/489 fremgår det af fjerde og femte betragtning hertil, at direktivet ikke tilsigter nogen harmonisering af de i de nationale lovgivninger fastsatte vilkår for adgang til frisørfaget og udøvelse heraf.

13 Der må herefter gives den nationale retsinstans den besvarelse, at fællesskabsretten, jf. herved navnlig direktiv 82/489, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national ordning, hvorefter retten til at drive en frisørsalon for statsborgere i den pågældende medlemsstat er betinget af, at vedkommende er indehaver af et kvalifikationsbevis, selv om frisører med statsborgerskab i andre medlemsstater efter ordningen kan drive en frisørsalon uden at være i besiddelse af et kvalifikationsbevis og uden at skulle overdrage ansvaret for salonens drift til en hertil kvalificeret person, der er indehaver af et sådant kvalifikationsbevis.

Sagens omkostninger

14 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og den franske regering, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagerne udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de grande instance Charleville-Mézières ved domme af 4. oktober 1993, for ret:

Fællesskabsretten, jf. herved navnlig Rådets direktiv 82/489/EØF af 19. juli 1982 om foranstaltninger, der for frisører skal lette den faktiske udøvelse af etableringsretten og den frie udveksling af tjenesteydelser, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national ordning, hvorefter retten til at drive en frisørsalon for statsborgere i den pågældende medlemsstat er betinget af, at vedkommende er indehaver af et kvalifikationsbevis, selv om frisører med statsborgerskab i andre medlemsstater efter ordningen kan drive en frisørsalon uden at være i besiddelse af et kvalifikationsbevis og uden at skulle overdrage ansvaret for salonens drift til en hertil kvalificeret person, der er indehaver af et sådant kvalifikationsbevis.

Kapteyn Kakouris Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. februar 1995.

R. Grass
Justitssekretær

P. J. G. Kapteyn
Formand for Fjerde Afdeling